

Další posluchač ČVUT zazářil v odborné soutěži: Jiří Skuhrovec (nyní ve 4. ročníku – nebo v září už v pátém? ano v září v pátém – ročníku studia na FJFI) byl oceněn v soutěži Intel Innovation Contest. V soutěži, která hledá inovátory mezi studenty vysokých škol, uspěl se svým projektem, věnovaným zlepšení IT komunikace mezi univerzitními studenty a učiteli, především v oblasti výměny studijních podkladů, ale i mezi studenty samotnými. Protože první cena nebyla vzhledem k vyrovnanosti nejlepších prací udělena, staly se nejvýše oceněnými dvě práce, které se umístily na druhém místě: projekt Larasy Aharkavy - Rozvoj informačních technologií v Česku a esej Jiřího Skuhrovce - Podpora komunikace mezi univerzitami. Třetí místo obsadil projekt Krystofa Dibusze – Komunitní server. Společnost Intel se prostřednictvím soutěže, určené studentům třetího či vyššího ročníku inženýrských oborů českých vysokých škol (podmínkou byla komunikace česky a anglicky – minimálně čtyřstránková práce musela být odevzdána v angličtině) snaží najít cesty, jak co nejrychleji překlenout propast, která co do využívání informačních technologií odděluje Česko od starších členských států Evropské unie, případně přijít na nové způsoby využití informačních a komunikačních technologií, které by vedly zejména k jejich vyšší efektivitě.

Projekt Jiřího Skuhrovce navrhuje větší využití IT jak pro komunikaci mezi studenty, tak pro vylepšení dosud nepříliš rozšířeného využívání elektronického přenosu informací včetně učebních textů.

Jádrem je vytvoření webové stránky, rozdělené na části, které zajímají studenty jednotlivých oborů – medicíny, práva a dalších. Tento web by na jedné straně obsahoval informace o předmětech ze strany učitelů (například oficiální studijní materiály), ale současně by mohl dát široký prostor pro studenty – ne pouze na vyslovení jejich názorů, ale také pro sdílení studijních materiálů a poznámek. Výhodou tohoto systému bude jeho otevřenost – nejen studentům konkrétních programů nebo jen části skupin, ale také mezinárodnímu, interdisciplinárnímu studiu či třeba těm, kteří teprve svůj studijní program hledají. Na webu by měly být umístěny i texty podléhající copyrightu, videa z přednášek (no, to je trochu hudba budoucnosti, zatím se spokojíme se skromnějšími texty a prezentacemi), „rating“ předmětů, prostě spousta potřebných informací, které se dají využít například při volbě předmětů pro příští semestr...

myslím že tady je potřeba více zdůraznit dvě vlastnosti systému

- Podpora interdisciplinarit studia (nejen mezinárodního), v první řadě jde o jednodušší vyhledávání informací a materiálů z jiných oborů. Horizontální propustnost mezi studijními obory je dnes pouze prázdný newspeakový termín EU, reálně je však nefunkční právě kvůli informačním bariérám.
- Transparentnost systému spočívá hlavně v tom že přístup k informacím nebude selektivní. Studenti budou mít rovnější a tedy férovější přístup k materiálům, odpadne navíc „pokoutné“ sdílení materiálů typu staré písemky či výpisky – které u nás nesmyslně má oproti západním univerzitám pachut' illegality. Jejich sdílení navíc bude slušnou zpětnou vazbou pro samotného vyučujícího – a ten případně bude moci přispět i k opravě některých nepřesností.

zde zkusím načrtnout otázky, které pak zapracuji do kontextu článku:

Tvrdíte, že výměna informací je jádrem procesu vzdělávání, tak proč ji nedělat efektivněji... Zní to velmi jednoduše, tak proč podle Vás dosud takový web není?

Pravda je trochu jiná – takových „webů“ u nás naopak existují stovky, problém vidím v jejich roztržitosti, nesystematičnosti a často i bídné technické kvalitě. Jde téměř výhradně o iniciativu studentů (liší se propracovaností od jediného společného e-mailu na seznamu po komplexní diskusní fóra a wikistránky). Nevýhody jsou tu dvě – takové weby nejsou obecně známy a přístup k nim tedy často nemají ani všichni studenti daného oboru, natož pak někdo zvenčí. Druhá nevýhoda spočívá v krátkém životním cyklu takových pokusů – většinou vznikají a zanikají s jednou konkrétní generací (ročníkem) studentů. Sbíráni informací tedy připomíná donekonečna opakovanou sisyfovskou práci.

Takový studijní web by byl určitě velkým pomocníkem. Už dnes se částečně o tuto „službu“ starají weby, kde jsou ke stažení referáty a další práce, rozvíjí se e-learning. Jak si vlastně tento web představujete a kdo by jej spravoval?

Začnu od konce - skutečná centrální administrace podobného webu by byla dost náročnou záležitostí, a hádám, že by i při nejlepší vůli narážela na odpor ze strany uživatelů. Aplikace kterou mám na mysli by měla být spíše platformou jejíž části by spravovali sami uživatelé – učitelé a studenti daných oborů – třeba s pomocí nějakého skutečně jednoduchého systému ve wiki stylu. Maximální jednoduchost použití je naprostou nutností – chceme tu přeci vyvíjet aplikaci pro širokou veřejnost. Samozřejmě že nad tím bude méně uživatelsky přívětivá vrstva pro administrátory – ti by se měli rekrutovat z jednotlivých fakult a zodpovídat za „svou“ sekci. Systém jako celek by tedy měl být vlastně vyvinut tak, aby si obsah mohla tvořit každá fakulta sama, bez nutnosti starat se o technické zázemí.

Právě zde je klíčový rozdíl oproti již existujícím aplikacím podobného ražení (např. Moodle). Jde o myšlenku jedné služby určené všem oborům, které o ni projeví zájem – díky tomu pak budou informace široce dostupné a nebudou se nikam ztrácet. Navíc je možno službu zprovoznit „odspoda“ - tedy bez prvotního impulzu ze strany administrativy fakulty ji mohou začít používat ke studiu sami studenti, tak jak to již dnes dělají s pomocí podomácku zbastlených webů.

Naše legislativa bohužel s využitím IT pro výuku příliš nepočítá, například skripta na webu jsou zatím výjimkou, neboť jsou tu komplikace s autorskými právy. Zaměřil jste se i tímto směrem?

Na tom není nic až tak složitého – jistě že publikace skript bez souhlasu autora je nelegální, autor pak souhlas dát nechce – neboť z papírových skript má příjmy. Archaický systém tak přežívá nikoli kvůli právním bariérám, ale kvůli jednoduché ekonomické motivaci. Nepřežije věčně – téměř každý student vlastní skener dnes porušuje autorská práva o sto šest (viděl jsem už desítky naskenovaných skript kolujících po webu – ty se pak často i znovu přetiskávají zpět do papírové formy, to vše ovšem bez jakékoliv zasloužené prémie autorovi). Jde tedy o to sehnat finance k odměňování autorů ochotných publikovat např. svá skripta na webu. Mohly by přitéct z fondů EU, nebo třeba z reklamy umístěné na stránkách (v blahosklonnost MŠMT ani nedoufáme :).

Samozřejmostí by pak bylo odměňování v závislosti na návštěvnosti (tedy popularitě) daného materiálu, odpadly by náklady na sazbu, tisk a distribuci. Autoři by určitě ocenili možnost dodatečné korekce či aktualizace vlastních textů, snazší zpětnou vazbu...

V úvodu své práce píšete, že Vámi navržený systém by mohl zlepšit jak kvalitu, tak dostupnost univerzitního vzdělávání v České republice prostřednictvím užití moderních e-learningových metod, jejichž použití dosud trpí značným deficitem.. V čem vidíte příčinu tohoto stavu?

Nechci nás srovnávat se zahraničím – není to o tom o kolik zaostáváme nebo jsme napřed (i když skutečně zaostáváme). Vzhledem k dynamickému rozvoji IT sektoru je však, lapidárně řečeno, neustále 99 procent světa „pozadu“.

Jde tu v první řadě o využití prostoru jak dělat něco efektivněji. A jsem toho názoru že nemusí jít jen o nějaké dohánění západní Evropy – v řadě bodů bychom se mohli během několika let zařadit mezi špičky.

Ve své esejí jste se „obul“ do vysokoškolských pedagogů. Tvrdíte, že jejich schopnosti v oblasti IT mohou být problémem tohoto projektu. Ve své práci dokonce navrhujete vytvoření týmu, jenž by jim bezplatně pomáhal... . Nepodceňujete je tak trochu?

Některé určitě. Ale ne všechny – pokud chceme skutečně vyvinout systém systém pro skutečně širokou vysokoškolskou veřejnost, bylo by chybou počítat s vyšší než úplně základní počítačovou gramotností uživatelů. Nejde tu o žádné podceňování – i když se pokusíme napsat aplikaci co nejjednodušší, někteří uživatelé s ní mohou mít problémy. Přestože je člověk profesorem filosofie (sociologie, medicíny .. nechci se nikoho dotknout), nemusí nutně umět s počítačem. Přesto je potenciálním cenným přispěvatelem do našeho systému – tak proč bychom o něj měli přijít kvůli prvotním překážkám? Netroufám si předpovídat jak by byla podobná pomoc žádaná, myslím si ale že zpočátku by mohla projektu dost pomoci.

Současně narážíte na to, že učitelé nejsou často ochotni poskytovat studijní materiály, neboť chtějí, aby studenti chodili na jejich přednášky... S tím máte osobní zkušenost z výuky na ČVUT, nebo na Univerzitě Karlově, kde současně studujete na Fakultě sociálních věd obor ekonomická teorie?

Ano, nejsou. Většinou jde o anachronické přednášky – kde učitel předčítá vlastní skripta či poznámky at studenti si je de facto opisují. Takové přednášky postrádají smysl už od dob vynálezu knihtisku.

Systém na FSV je v tomto směru inspirující – není tam jediný předmět ani cvičení s povinnou docházkou. Přednášející musí přesvědčit o přínosu svých přednášek, jinak má v polovině semestru prázdnou aulu. V takovém případě je přednáška plýtváním času fundovaného vědce i samotných studentů, kteří brzy zjistí že ofocené poznámky jim prokáží stejnou službu jako účast na přednáškách, a to s nesrovnatelně menším úsilím. Paradoxně by tedy sdílení studijních materiálů mohlo zvýšit kvalitu přednášek (...a nebo eliminovat ty přebytečné). Chápu, že můj názor někomu může přijít kacířský – ocením rozumnou kritiku.

Zkusíte odhadnout, kdy by se takový informační web, jenž by jistě přivítali nejen stávající studenti, ale i středoškoláci, rozhodující se o budoucím vzdělávání i laici, kteří by si prostřednictvím výukových materiálů na Internetu mohli doplňovat vědomosti takto na dálku, mohl stát realitou?

Po technické stránce by nebyl problém dát funkční server dohromady během několika měsíců. Otázkou je financování – řešíme se spolužáky možnost čerpání z grantů EU, případně shánění sponzorů. Vývoj aplikace je ale pouze začátek – klíčové je zapojení uživatelů. Kumulativní proces zaplňování serveru je běh na dlouhou trať. Mohu optimisticky prohlásit, že během dvou let by mohlo dojít k vytvoření solidní informační báze u některých oborů, stanovování horizontů dalšího vývoje je však práce spíše pro astrologa.

Ne snad proto že bych nevěřil ve veliký potenciál aplikací podobných té jakou navrhuji, může však dojít ke ztroskotání z finančních či administrativních důvodů. V neposlední řadě je tu pak otázka propagace samotného serveru – přesvědčit uživatele o výhodách sebelepší aplikace nebude snadné. Přesto jsem optimistou – trend vývoje směřuje jednoznačně k e-learningu. Ať

už bude za třicet let vzdělávací systém jakýkoliv, spíše se bude podobat tomu z mé eseje než tomu současnému. Tak proč nezačít dnes?

Rád bych pod článkem zveřejnil svůj mail – pro případné reakce :)